

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (τμήμα μείζονος συνθέσεως)  
της 16ης Νοεμβρίου 2004\*

Στην υπόθεση C-245/02,

με αντικείμενο αίτηση εκδόσεως προδικαστικής αποφάσεως δυνάμει του άρθρου 234 ΕΚ,

την οποία υπέβαλε το Korkein oikeus (Φινλανδία), με απόφαση της 3ης Ιουλίου 2002, που περιήλθε στο Δικαστήριο στις 5 Ιουλίου 2002, στο πλαίσιο της υποθέσεως

**Anheuser-Busch Inc.**

κατά

**Budějovický Budvar, národní podnik,**

\* Γλώσσα διαδικασίας: η φινλανδική.

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (τμήμα μείζονος συνθέσεως),

συγκείμενο από τους Β. Σκουρή, Πρόεδρο, Ρ. Jann, C. W. A. Timmermans (εισηγητή), Α. Rosas και R. Silva de Lapuerta, προέδρους τμήματος, C. Gulmann, R. Schintgen, N. Colneric, S. von Bahr, J. N. Cunha Rodrigues και Κ. Schiemann, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: Α. Tizzano

γραμματέας: Μ. Μύγικα Arzamendi, κύρια υπάλληλος διοικήσεως,

λαμβάνοντας υπόψη τις γραπτές παρατηρήσεις που υπέβαλαν:

— η Anheuser-Busch Inc., εκπροσωπούμενη από τον R. Hilli, asianajaja, και τους D. Ohlgart και B. Goebel, Rechtsanwälte,

— η Budějovický Budvar, národní podnik, εκπροσωπούμενη από τους P. Backström και P. Eskola, asianajajat,

— η Φινλανδική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από την T. Rynnä,

— η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπούμενη από τους E. Paasivirta και R. Raith,

αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 29ης Ιουνίου 2004,

### Απόφαση

- 1 Η αίτηση εκδόσεως προδικαστικής αποφάσεως αφορά την ερμηνεία των άρθρων 2, παράγραφος 1, 16, παράγραφος 1, και 70 της Συμφωνίας για τα δικαιώματα πνευματικής [και βιομηχανικής] ιδιοκτησίας στον τομέα του εμπορίου (στο εξής: Συμφωνία ΔΠΠΤΕ, αποκαλούμενη στην αγγλική γλώσσα «TRIPs»), η οποία περιλαμβάνεται στο παράρτημα 1 Γ της Συμφωνίας για την ίδρυση του Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου (στο εξής: Συμφωνία ΠΟΕ), που εγκρίθηκε εξ ονόματος της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, καθόσον αφορά τα θέματα που εμπίπτουν στις αρμοδιότητές της, με την απόφαση 94/800/ΕΚ του Συμβουλίου, της 22ας Δεκεμβρίου 1994 (ΕΕ L 336, σ. 1, 214).
  
- 2 Η ως άνω αίτηση υποβλήθηκε στο πλαίσιο διαφοράς μεταξύ της ζυθοποιίας Anheuser-Busch Inc. (στο εξής: Anheuser-Busch), με έδρα το Saint Louis, Missouri (Ηνωμένες Πολιτείες), και της ζυθοποιίας Budějovický Budvar, národní podnik (στο εξής: Budvar), με έδρα την πόλη České Budějovice (Δημοκρατία της Τσεχίας),

σχετικά με την ετικέτα με την οποία η τελευταία αυτή εταιρία διαθέτει την μπίρα της στην αγορά της Φινλανδίας και η οποία, κατά την Anheuser-Busch, συνιστά προσβολή των σημάτων Budweiser, Bud, Bud Light και Budweiser King of Beers, δικαιούχος των οποίων είναι η τελευταία αυτή εταιρία εντός του ως άνω κράτους μέλους.

## Το νομικό πλαίσιο

### *Το διεθνές δίκαιο*

- 3 Το άρθρο 8 της Συμβάσεως των Παρισίων περί προστασίας της βιομηχανικής ιδιοκτησίας, της 20ής Μαρτίου 1883, της οποίας η πλέον πρόσφατη αναθεώρηση είναι αυτή που έγινε στη Στοκχόλμη στις 14 Ιουλίου 1967 (*Συλλογή Συνθηκών των Ηνωμένων Εθνών*, τόμος 828, αριθ. 11847, σ. 108, στο εξής: Σύμβαση των Παρισίων), ορίζει τα ακόλουθα:

«Η εμπορική επωνυμία θα προστατεύεται σε κάθε χώρα της Ενώσεως, άνευ υποχρέωσης καταθέσεως ή καταχωρίσεως, είτε αποτελεί ή μη μέρος του βιομηχανικού ή εμπορικού σήματος.»

- 4 Η Συμφωνία ΠΟΕ και η Συμφωνία ΔΠΠΤΕ, η οποία αποτελεί αναπόσπαστο μέρος της πρώτης, τέθηκαν σε ισχύ την 1η Ιανουαρίου 1995. Όμως, κατά το άρθρο 65, παράγραφος 1, της Συμφωνίας ΔΠΠΤΕ, τα μέλη δεν είχαν υποχρέωση να εφαρμόσουν τις διατάξεις της πριν από τη λήξη περιόδου ενός έτους, δηλαδή πριν από την 1η Ιανουαρίου 1996 (στο εξής: ημερομηνία εφαρμογής).

- 5 Το άρθρο 1, παράγραφος 2, της Συμφωνίας ΔΠΠΤΕ, με τον τίτλο «Φύση και έκταση των υποχρεώσεων», ορίζει τα ακόλουθα:

«Για τους σκοπούς της παρούσας συμφωνίας, ο όρος “πνευματική ιδιοκτησία” καλύπτει όλα τα είδη πνευματικής [και βιομηχανικής] ιδιοκτησίας στα οποία αναφέρονται τα τμήματα 1 έως 7 του μέρους II.»

- 6 Το άρθρο 2 της Συμφωνίας αυτής, με τον τίτλο «Συμβάσεις σχετικές με την πνευματική ιδιοκτησία», προβλέπει ότι:

«1. Για τους σκοπούς των μερών II, III και IV της παρούσας συμφωνίας, τα μέλη εφαρμόζουν τα άρθρα 1 έως 12 και το άρθρο 19 της Σύμβασης των Παρισίων (1967).

2. Καμία διάταξη των μερών I έως IV της παρούσας συμφωνίας δεν επιτρέπεται να έρχεται σε αντίθεση με τις υφιστάμενες υποχρεώσεις που τα μέλη ενδέχεται να έχουν αναλάβει έναντι αλλήλων βάσει της Σύμβασης των Παρισίων, της Σύμβασης της Βέρνης, της Σύμβασης της Ρώμης και της συνθήκης για την πνευματική ιδιοκτησία στον τομέα των ολοκληρωμένων κυκλωμάτων.»

- 7 Το άρθρο 15 της Συμφωνίας ΔΠΠΤΕ, με τον τίτλο «Αντικείμενο της προστασίας», το οποίο περιλαμβάνεται στο τμήμα 2 του μέρους II της Συμφωνίας αυτής που αφορά τους κανόνες που διέπουν την ύπαρξη, το περιεχόμενο και την άσκηση του δικαιώματος επί του σήματος, ορίζει, στην παράγραφο 1, τα ακόλουθα:

«Κάθε σήμα και κάθε συνδυασμός σημάτων, που παρέχει τη δυνατότητα να διακρίνονται τα αγαθά ή οι υπηρεσίες μιας επιχείρησης από τα αγαθά ή τις υπηρεσίες των άλλων επιχειρήσεων, είναι δυνατό να αποτελέσει εμπορικό σήμα. Τα

σήματα αυτού του είδους, και ειδικότερα οι λέξεις που αποδίδουν ονόματα προσώπων, τα γράμματα, οι αριθμητικές παραστάσεις, οι παραστάσεις γενικώς και οι συνδυασμοί χρωμάτων, καθώς και οποιοσδήποτε συνδυασμός των ανωτέρω σημάτων είναι δυνατό να καταχωριστούν ως εμπορικά σήματα [...]

- 8 Το άρθρο 16 της ως άνω Συμφωνίας, με τον τίτλο «Απονεμόμενα δικαιώματα», ορίζει, στην παράγραφο 1, τα εξής:

«Ο κύριος ενός καταχωρισμένου εμπορικού σήματος έχει το αποκλειστικό δικαίωμα να απαγορεύει σε πάντα τρίτο να χρησιμοποιεί χωρίς τη συγκατάθεσή του στο πλαίσιο της εμπορικής του δραστηριότητας όμοια ή παρεμφερή σήματα για υπηρεσίες ή αγαθά όμοια ή παρεμφερή με εκείνα τα οποία αφορά το καταχωρισθέν εμπορικό σήμα, εφόσον η χρήση των εν λόγω σημάτων είναι πιθανό να οδηγήσει σε σύγχυση. Όταν χρησιμοποιείται το ίδιο σήμα για κάποιο όμοιο αγαθό ή υπηρεσία, τεκμαίρεται ότι είναι πιθανή η πρόκληση σύγχυσης. Τα δικαιώματα που καθορίζονται παραπάνω δεν θίγουν τυχόν άλλα προϋφιστάμενα δικαιώματα, ούτε τη δυνατότητα που έχουν τα μέλη να απονέμουν δικαιώματα με προϋπόθεση τη χρήση.»

- 9 Κατά το άρθρο 17 της Συμφωνίας ΔΠΠΕ, με τον τίτλο «Εξαιρέσεις»:

«Τα μέλη δύνανται να θεσπίζουν περιορισμένης έκτασης εξαιρέσεις στα δικαιώματα που απορρέουν από ένα εμπορικό σήμα, όπως είναι λόγου χάρη η θεμιτή χρήση περιγραφικών όρων, υπό την προϋπόθεση ότι οι θεσπιζόμενες εξαιρέσεις δεν αντιβαίνουν στα νόμιμα συμφέροντα του προσώπου στο οποίο ανήκει το εμπορικό σήμα και των τρίτων ενδιαφερομένων.»

10 Το άρθρο 70 της Συμφωνίας αυτής, με τον τίτλο «Προστασία υφισταμένων αγαθών», προβλέπει τα εξής:

«1. Η παρούσα συμφωνία δεν δημιουργεί υποχρεώσεις σε σχέση με πράξεις που επιχειρήθηκαν [συντελέστηκαν] πριν από την ημερομηνία έναρξης της εφαρμογής της συμφωνίας ως προς το οικείο μέλος.

2. Με την επιφύλαξη τυχόν αντίθετων διατάξεων της παρούσας συμφωνίας, η παρούσα συμφωνία δημιουργεί υποχρεώσεις σε σχέση με το σύνολο των αγαθών που υφίστανται κατά την ημερομηνία έναρξης της εφαρμογής της παρούσας συμφωνίας ως προς το εκάστοτε μέλος και καλύπτονται από την παρεχόμενη προστασία στο οικείο μέλος κατά την ίδια ημερομηνία ή τα οποία πληρούν, είτε εξαρχής είτε σε μεταγενέστερο στάδιο, τις προϋποθέσεις παροχής προστασίας που ορίζονται από την παρούσα συμφωνία. [...]

[...]

4. Προκειμένου περί πράξεων που αφορούν συγκεκριμένα αντικείμενα, σε σχέση με τα οποία υφίστανται προστατευόμενα δικαιώματα, οι οποίες καθίστανται παράνομες βάσει νομοθεσίας συνάδουσας με τις διατάξεις της παρούσας συμφωνίας και [συντελέστηκαν] το πρώτον πριν από την ημερομηνία αποδοχής της συμφωνίας για τον ΠΟΕ από το οικείο μέλος ή σε σχέση με τις οποίες πραγματοποιήθηκε κάποια σημαντική επένδυση πριν από την προαναφερθείσα ημερομηνία, τα μέλη δύνανται να περιορίζουν τα μέτρα αποκατάστασης που τίθενται στη διάθεση του δικαιούχου όσον αφορά τη συνέχιση της διενέργειας τέτοιου είδους πράξεων μετά την ημερομηνία θέσης σε ισχύ της παρούσας συμφωνίας ως προς το εκάστοτε μέλος. Στις περιπτώσεις αυτές, πάντως, το οικείο μέλος καθιερώνει τουλάχιστον πρόβλεψη για την καταβολή δίκαιου οικονομικού ανταλλάγματος.

[...]»

*Το κοινοτικό δίκαιο*

- 11 Η πρώτη οδηγία 89/104/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 21ης Δεκεμβρίου 1988, για την προσέγγιση των νομοθεσιών των κρατών μελών περί σημάτων (ΕΕ 1989, L 40, σ. 1), έχει ως σκοπό, σύμφωνα με την πρώτη αιτιολογική της σκέψη, την προσέγγιση των εθνικών νομοθεσιών περί σημάτων, προς εξάλειψη των υφισταμένων διαφορών οι οποίες, αφενός, μπορούν να παρεμποδίσουν την ελεύθερη κυκλοφορία των προϊόντων και την ελεύθερη παροχή υπηρεσιών και, αφετέρου, να νοθεύσουν τους όρους ανταγωνισμού εντός της κοινής αγοράς.
  
- 12 Εντούτοις, όπως προκύπτει από την τρίτη αιτιολογική σκέψη της οδηγίας 89/104, η οδηγία αυτή δεν έχει ως σκοπό την πλήρη προσέγγιση των νομοθεσιών των κρατών μελών περί σημάτων.
  
- 13 Το άρθρο 5 της οδηγίας 89/104, που αποσκοπεί κυρίως στον προσδιορισμό της εκτάσεως της προστασίας που παρέχει το δικαίωμα επί του σήματος, ορίζει, στις παραγράφους 1, 2, 3 και 5, τα ακόλουθα:

«1. Το καταχωρισμένο σήμα παρέχει στον δικαιούχο αποκλειστικό δικαίωμα. Ο δικαιούχος δικαιούται να απαγορεύει σε κάθε τρίτο να χρησιμοποιεί στις συναλλαγές, χωρίς τη συγκατάθεσή του:

- α) σημείο πανομοιότυπο με το σήμα για προϊόντα ή υπηρεσίες πανομοιότυπες με εκείνες για τις οποίες το σήμα έχει καταχωριστεί·



β) σημείο για το οποίο, λόγω της ταυτότητας ή της ομοιότητάς του με το σήμα και της ταυτότητας ή της ομοιότητας των προϊόντων ή των υπηρεσιών που καλύπτονται από το σήμα και το σημείο, υπάρχει κίνδυνος σύγχυσης του κοινού, συμπεριλαμβανομένου και του κινδύνου συσχέτισης του σημείου με το σήμα.

2. Ένα κράτος μέλος μπορεί επίσης να προβλέπει ότι ο δικαιούχος δικαιούται να απαγορεύει σε κάθε τρίτο να χρησιμοποιεί στις συναλλαγές, χωρίς τη συγκατάθεσή του, σημείο πανομοιότυπο ή παρόμοιο με το σήμα, για προϊόντα ή υπηρεσίες μη παρόμοιες με εκείνες για τις οποίες το σήμα έχει καταχωριστεί, εάν αυτό χαιρεί φήμης μέσα στο κράτος μέλος και η χρησιμοποίηση του σημείου, χωρίς νόμιμη αιτία, θα επέφερε, αχρεωστήτως, όφελος από τον διακριτικό χαρακτήρα ή τη φήμη του σήματος ή θα ήταν βλαπτική για τον εν λόγω διακριτικό χαρακτήρα ή τη φήμη.

3. Μπορεί, ιδίως, να απαγορεύεται, εάν πληρούνται οι όροι των παραγράφων 1 και 2:

α) η επίθεση του σημείου επί των προϊόντων ή της συσκευασίας τους·

[...]

5. Οι παράγραφοι 1 έως 4 δεν θίγουν τις διατάξεις που ισχύουν στα κράτη μέλη σχετικά με την προστασία από τη χρήση του σημείου για σκοπούς άλλους από εκείνους της διάκρισης των προϊόντων ή των υπηρεσιών, όταν η χρήση του σημείου αυτού, χωρίς νόμιμη αιτία, επιφέρει, αχρεωστήτως, όφελος από τον διακριτικό χαρακτήρα ή τη φήμη του σήματος ή είναι βλαπτική για τον εν λόγω διακριτικό χαρακτήρα ή τη φήμη.»

- 14 Το άρθρο 6 της οδηγίας 89/104, με τον τίτλο «Περιορισμός των αποτελεσμάτων του σήματος», ορίζει στην παράγραφο 1 τα εξής:

«1. Το δικαίωμα που παρέχει το σήμα δεν επιτρέπει στον δικαιούχο του να απαγορεύει στους τρίτους να χρησιμοποιούν στις συναλλαγές:

α) το όνομά του και τη διεύθυνσή του·

[...]

εφόσον η χρήση αυτή γίνεται σύμφωνα με τα χρηστά συναλλακτικά ήθη που ισχύουν στη βιομηχανία και το εμπόριο.»

*Το εθνικό δίκαιο*

Το δίκαιο των σημάτων

- 15 Κατά το άρθρο 3, πρώτο εδάφιο, του *tanaramerḡkilaki* (νόμου περί σημάτων) (7/1964), της 10ης Ιανουαρίου 1964:

«Οποιοσδήποτε μπορεί να χρησιμοποιεί στο πλαίσιο των εμπορικών δραστηριοτήτων του το επώνυμό του, τη διεύθυνσή του ή την εμπορική του επωνυμία ως εμπορικό σύμβολο των προϊόντων του, εκτός αν η χρήση του συμβόλου αυτού

ενδέχεται να προκαλέσει σύγχυση με προστατευόμενο σήμα τρίτου ή με όνομα, διεύθυνση ή εμπορική επωνυμία που χρησιμοποιείται νομίμως από τρίτον στο πλαίσιο των εμπορικών δραστηριοτήτων του.»

- 16 Το άρθρο 4, πρώτο εδάφιο, του tavaramerkkilaki έχει ως ακολούθως:

«Το βάσει των άρθρων 1 έως 3 του παρόντος νόμου δικαίωμα χρήσεως διακριτικού σημείου συνεπάγεται ότι κανείς άλλος εκτός του δικαιούχου του σημείου δεν μπορεί να χρησιμοποιεί στο εμπόριο ως σημείο για τα προϊόντα του ένα σημείο επί του προϊόντος ή της συσκευασίας του το οποίο μπορεί να προκαλέσει σύγχυση, στο πλαίσιο διαφημίσεων, χρήσεως εμπορικών εγγράφων ή με άλλο τρόπο, περιλαμβανομένου του προφορικού λόγου. [...]»

- 17 Το άρθρο 6, πρώτο εδάφιο, του tavaramerkkilaki ορίζει τα εξής:

«Ορισμένα σημεία θεωρείται ότι μπορούν να οδηγήσουν σε σύγχυση σε σχέση με άλλα σήματα, βάσει του παρόντος νόμου, μόνον εφόσον αναφέρονται σε πανομοιότυπα ή σε παρόμοια είδη προϊόντων.»

- 18 Δυνάμει του άρθρου 7 του tavaramerkkilaki, όταν περισσότερα του ενός πρόσωπα επικαλούνται το αποκλειστικό δικαίωμα να χρησιμοποιούν για τα προϊόντα τους σημεία ικανά να προκαλέσουν σύγχυση, έχει προτεραιότητα εκείνο το οποίο στηρίζεται σε προγενέστερο νομικό έρεισμα, εφόσον το προβαλλόμενο δικαίωμα δεν έχει απολεσθεί, για παράδειγμα λόγω αδράνειας του δικαιούχου.

19 Κατά το άρθρο 14, πρώτο εδάφιο, σημείο 6, του tavaramerkkilaki, δεν είναι δυνατή η καταχώριση σημάτων ικανών να προκαλέσουν σύγχυση με την προστατευόμενη εμπορική επωνυμία, το δευτερεύον σημείο ή το σήμα άλλου επιχειρηματία.

20 Το αιτούν δικαστήριο σημειώνει ότι ο εθνικός νομοθέτης θεώρησε ότι ο tavaramerkkilaki είναι σύμφωνος με τη Συμφωνία ΔΠΠΕ και, επομένως, δεν χρειαζόταν τέτοιου είδους τροποποιήσεις. Ομοίως, ο εθνικός νομοθέτης θεώρησε ότι οι διατάξεις του tavaramerkkilaki σχετικά με τον κίνδυνο συγχύσεως σημάτων για πανομοιότυπα ή παρόμοια είδη προϊόντων είναι σύμφωνες με την οδηγία 89/104, οπότε μπορούσαν να παραμείνουν σε ισχύ ως έχουν.

Το δικαίωμα σχετικά με τις εμπορικές επωνυμίες

21 Δυνάμει του άρθρου 2, παράγραφος 1, του toiminimilaki (νόμου περί εμπορικών επωνυμιών) (128/79), της 2ας Φεβρουαρίου 1979, το αποκλειστικό δικαίωμα χρησιμοποίησης εμπορικής επωνυμίας αποκτάται με την καταχώριση της επωνυμίας αυτής ή με την καθιέρωσή της διά της χρήσεως.

22 Το άρθρο 2, παράγραφος 3, του toiminimilaki ορίζει τα εξής:

«Θεωρείται ότι μια εμπορική επωνυμία έχει καθιερωθεί με τη χρήση αν είναι γενικά γνωστή στους εμπορικούς κύκλους στο πλαίσιο των οποίων ο ενδιαφερόμενος επιχειρηματίας ασκεί τις δραστηριότητές του.»

- 23 Το αιτούν δικαστήριο σημειώνει ότι έχει ερμηνεύσει το άρθρο 8 της Συμβάσεως των Παρισίων υπό την έννοια ότι η διάταξη αυτή προστατεύει, επιπλέον των καταχωρισμένων εμπορικών επωνυμιών ή των καθιερωμένων διά της χρήσεως στη Φινλανδία, τις αλλοδαπές επωνυμίες οι οποίες έχουν καταχωριστεί εντός άλλου κράτους που είναι μέρος της συμβάσεως αυτής, όπως και τα δευτερεύοντα σημεία τα οποία περιλαμβάνονται στην εμπορική επωνυμία. Κατά την ως άνω νομολογία, ωστόσο, η προστασία των εν λόγω αλλοδαπών εμπορικών επωνυμιών εξαρτάται από την προϋπόθεση ότι το «κυρίαρχο» στοιχείο της εμπορικής επωνυμίας πρέπει να είναι γνωστό, τουλάχιστον ως ένα βαθμό, στους ενδιαφερόμενους εμπορικούς κύκλους στη Φινλανδία.

### **Η διαφορά της κύριας δίκης και τα προδικαστικά ερωτήματα**

- 24 Η Anheuser-Busch είναι δικαιούχος στη Φινλανδία των σχετικών με μπύρα σημάτων Budweiser, Bud, Bud Light και Budweiser King of Beers, που έχουν καταχωριστεί μεταξύ 5ης Ιουνίου 1985 και 5ης Αυγούστου 1992. Η πρώτη αίτηση καταχωρίσεως των σημάτων αυτών, για το σήμα Budweiser, υποβλήθηκε στις 24 Οκτωβρίου 1980.
- 25 Την 1η Φεβρουαρίου 1967 η Budvar καταχώρησε την εμπορική της επωνυμία στο οικείο τσεχοσλοβακικό εμπορικό μητρώο. Η καταχώριση αυτή έγινε στην τσεχική γλώσσα («Budějovický Budvar, národní podnik»), στην αγγλική («Budweiser Budvar, National Corporation») και στη γαλλική («Budweiser Budvar, Entreprise nationale»). Εξάλλου, η Budvar ήταν δικαιούχος στη Φινλανδία των σχετικών με μπύρα σημάτων Budvar και Budweiser Budvar, που είχαν καταχωριστεί, αντιστοίχως, στις 21 Μαΐου 1962 και στις 13 Νοεμβρίου 1972, τα φινλανδικά δικαστήρια όμως κήρυξαν την έκπτωσή της από τα σχετικά δικαιώματα λόγω μη χρησιμοποίησης των σημάτων.

- 26 Με αγωγή που άσκησε στις 11 Οκτωβρίου 1996 ενώπιον του Helsingin käräjäoikeus (πρωτοδικείου του Ελσίνκι) (Φινλανδία), η Anheuser-Busch ζήτησε να απαγορευθεί στην Budvar να διατηρήσει ή να ανανεώσει τη χρησιμοποίηση στη Φινλανδία των σημάτων Budějovický Budvar, Budweiser Budvar, Budweiser, Budweis, Budvar, Bud και Budweiser Budbräu ως σημείων για τη διάθεση στο εμπόριο και την πώληση της μπίρας που παράγει η Budvar. Επιπλέον, η Anheuser-Busch ζήτησε να εξαιρεθούν όλες οι αντίθετες προς την απαγόρευση αυτή ονομασίες και να υποχρεωθεί η Budvar να καταβάλει αποζημίωση λόγω προσβολής των δικαιωμάτων της στον τομέα των σημάτων.
- 27 Συναφώς, η Anheuser-Busch διατείνεται ότι τα σημεία τα οποία χρησιμοποιεί η Budvar μπορούν να προκαλέσουν σύγχυση, υπό την έννοια του tavaramerkkilaki, με τα δικά της σήματα, δεδομένου ότι τα σημεία και τα σήματα αυτά προσδιορίζουν πανομοιότυπα ή παρόμοια προϊόντα.
- 28 Με την ίδια αγωγή η Anheuser-Busch ζήτησε επιπλέον να απαγορευθεί στην Budvar επ' απειλή επιβολής προστίμου βάσει του toiminimilaki να χρησιμοποιεί στη Φινλανδία τις εμπορικές επωνυμίες «Budějovický Budvar, národní podnik», «Budweiser Budvar», «Budweiser Budvar, national enterprise», «Budweiser Budvar, Entreprise nationale» και «Budweiser Budvar, National Corporation», με την αιτιολογία ότι υπάρχει κίνδυνος συγχύσεως των επωνυμιών αυτών με τα σήματά της.
- 29 Η Budvar ισχυρίζεται αμυνόμενη ότι δεν μπορεί να δημιουργηθεί σύγχυση μεταξύ των σημείων που η ίδια χρησιμοποιεί στη Φινλανδία για τη διάθεση στο εμπόριο της μπίρας της και των σημάτων της Anheuser-Busch. Η Budvar υποστήριξε επιπλέον ότι, σύμφωνα με το άρθρο 8 της Συμβάσεως των Παρισίων, όσον αφορά το σημείο «Budweiser Budvar», η καταχώριση της εμπορικής επωνυμίας της, τόσο στην τσεχική όσο και στην αγγλική και γαλλική γλώσσα, της παρέσχε ένα προγενέστερο δικαίωμα στη Φινλανδία σε σχέση με τα σήματα της Anheuser-Busch και ότι, επομένως, το δικαίωμα αυτό προστατεύεται δυνάμει της εν λόγω διατάξεως.

- 30 Με απόφαση της 1ης Οκτωβρίου 1998, το Helsingin käräjäoikeus δέχθηκε ότι οι ετικέτες στα μπουκάλια μπύρας που χρησιμοποιεί η Budvar στη Φινλανδία και, ειδικότερα, το περιλαμβανόμενο σ' αυτές κυρίαρχο σημείο «Budějovický Budvar» διέφεραν τόσο πολύ από τα σήματα και τις ετικέτες της Anheuser-Busch, ιδίως λαμβανομένης υπόψη της γενικής τους παρουσιάσεως, ώστε να μην μπορεί να υπάρξει σύγχυση σχετικά με τα επίμαχα προϊόντα.
- 31 Αποφάσισε, επιπλέον, ότι το σημείο «BREWED AND BOTTLED BY THE BREWERY BUDWEISER BUDVAR national enterprise», που περιλαμβάνεται στις ετικέτες κάτω από το ως άνω κυρίαρχο σημείο και με αισθητά μικρότερους χαρακτήρες από αυτό, δεν χρησιμοποιείται ως σήμα αλλά απλώς δηλώνει την εμπορική επωνυμία της ζυθοποιίας. Συναφώς, δέχθηκε ότι η Budvar δικαιούται να χρησιμοποιεί το σημείο αυτό διότι πρόκειται για την αγγλική απόδοση της εμπορικής της επωνυμίας, που έχει καταχωριστεί ως τέτοια, το οποίο, σύμφωνα με τις καταθέσεις των μαρτύρων και τουλάχιστον ως ένα βαθμό, ήταν γνωστή στους ενδιαφερόμενους εμπορικούς κύκλους όταν καταχωρίστηκαν τα σήματα της Anheuser-Busch, οπότε δικαιούται και εντός της Φινλανδίας την προστασία που προβλέπει το άρθρο 8 της Συμβάσεως των Παρισίων.
- 32 Στην κατ' έφεση δίκη, το Helsingin hovioikeus (εφετείο του Ελσίνκι) (Φινλανδία) έκρινε, με απόφαση της 27ης Ιουνίου 2000, ότι οι καταθέσεις των ως άνω μαρτύρων δεν αρκούσαν προς απόδειξη του ότι η αγγλική απόδοση της εμπορικής επωνυμίας της Budvar ήταν γνωστή, τουλάχιστον ως ένα βαθμό, στους ενδιαφερόμενους εμπορικούς κύκλους στη Φινλανδία, πριν από την καταχώριση των σημάτων της Anheuser-Busch. Γ' αυτό, εξαφάνισε την απόφαση του Helsingin käräjäoikeus κατά το μέρος που με αυτή κρίθηκε ότι η αγγλική απόδοση της εμπορικής επωνυμίας της Budvar ετύγχανε προστασίας εντός της Φινλανδίας βάσει του άρθρου 8 της Συμβάσεως των Παρισίων.
- 33 Στη συνέχεια, τόσο η Anheuser-Busch όσο και η Budvar άσκησαν αναίρεση ενώπιον του Korkein oikeus (ανωτάτου δικαστηρίου) κατά της αποφάσεως του Helsingin hovioikeus, στηριζόμενες στην ουσία στα επιχειρήματα που είχαν ήδη προβάλει στην πρωτόδικη και στην κατ' έφεση διαδικασία.

- 34 Με την απόφασή του περί υποβολής προδικαστικών ερωτημάτων το *Korkein oikeus* διαπιστώνει ότι από τη σκέψη 35 της αποφάσεως του Δικαστηρίου της 14ης Δεκεμβρίου 2000, C-300/98 και C-392/98, *Dior* κ.λπ. (Συλλογή 2000, σ. I-11307) προκύπτει ότι το Δικαστήριο είναι αρμόδιο να ερμηνεύει διατάξεις της Συμφωνίας ΔΠΙΤΕ όταν αυτές μπορούν να εφαρμόζονται τόσο σε καταστάσεις που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του εθνικού δικαίου όσο και σε καταστάσεις που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του κοινοτικού δικαίου, όπως όταν πρόκειται για τα εμπορικά σήματα.
- 35 Το αιτούν δικαστήριο προσθέτει ότι, με τις σκέψεις 47 έως 49 της ίδιας αποφάσεως, το Δικαστήριο έκρινε ότι, στους τομείς εφαρμογής της Συμφωνίας ΔΠΙΤΕ, υφίσταται περίπτωση εμπίπτουσα στο κοινοτικό δίκαιο όταν πρόκειται για τομέα στον οποίο έχει ήδη θεσπίσει σχετική ρύθμιση η Κοινότητα, δεν συμβαίνει όμως κάτι τέτοιο όταν πρόκειται για τομέα στον οποίο η Κοινότητα δεν έχει θεσπίσει μια τέτοια ρύθμιση, οπότε αυτός υπάγεται στην αρμοδιότητα των κρατών μελών.
- 36 Κατά το *Korkein oikeus*, οι διατάξεις της Συμφωνίας ΔΠΙΤΕ περί σημάτων αφορούν έναν τομέα στον οποίο η Κοινότητα έχει ήδη θεσπίσει σχετική ρύθμιση, οπότε αυτός εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του κοινοτικού δικαίου. Αντιθέτως, μέχρι σήμερα η Κοινότητα δεν έχει θεσπίσει ρύθμιση για τις εμπορικές επωνυμίες.
- 37 Σχετικά με τη *ratione temporis* δυνατότητα εφαρμογής της Συμφωνίας ΔΠΙΤΕ στην υπόθεση της κύριας δίκης, το αιτούν δικαστήριο σημειώνει ότι από τις σκέψεις 49 και 50 της αποφάσεως της 13ης Σεπτεμβρίου 2001, C-89/99, *Schieving-Nijstad* κ.λπ. (Συλλογή 2001, σ. I-5851), προκύπτει ότι η Συμφωνία ΔΠΙΤΕ έχει εφαρμογή, σύμφωνα με το άρθρο 70, παράγραφος 1, αυτής, στις περιπτώσεις στις οποίες η προσβολή των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας συνεχίζεται μετά την ημερομηνία κατά την οποία οι διατάξεις της Συμφωνίας ΔΠΙΤΕ κατέστησαν εφαρμοστέες στην Κοινότητα και τα κράτη μέλη.



38 Το αιτούν δικαστήριο διαπιστώνει επιπλέον ότι το άρθρο 70, παράγραφος 2, της Συμφωνίας ΔΠΠΤΕ προβλέπει ότι, με την επιφύλαξη τυχόν αντίθετων διατάξεων της συμφωνίας, αυτή δημιουργεί υποχρεώσεις σε σχέση με το σύνολο των αγαθών τα οποία υφίστανται κατά την ημερομηνία ενάρξεως της εφαρμογής της ως προς το οικείο μέλος και τα οποία προστατεύονται εντός του μέλους αυτού την ίδια ημερομηνία ή τα οποία πληρούν, είτε εξαρχής είτε σε μεταγενέστερο στάδιο, τις προϋποθέσεις παροχής προστασίας που ορίζει η συμφωνία.

39 Υπό τις συνθήκες αυτές το *Korkein oikeus* αποφάσισε να αναστείλει τη διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο τα ακόλουθα προδικαστικά ερωτήματα:

«1) Αν η σύγκυση που προκαλείται μεταξύ ενός σήματος και ενός σημείου το οποίο φέρεται ότι προσβάλλει το σήμα αυτό ανάγεται σε χρόνο προγενέστερο της θέσεως σε ισχύ της Συμφωνίας ΔΠΠΤΕ, έχουν εφαρμογή οι διατάξεις της Συμφωνίας ΔΠΠΤΕ προκειμένου περί του προσδιορισμού του προϋφιστάμενου δικαιώματος όταν υποστηρίζεται ότι η προβαλλόμενη προσβολή του σήματος συνεχίστηκε και μετά την ημερομηνία κατά την οποία κατέστη εφαρμοστέα εντός της Κοινότητας και των κρατών μελών η Συμφωνία ΔΠΠΤΕ;

2) Αν η απάντηση στο ερώτημα 1 είναι καταφατική;

α) Μπορεί να χρησιμοποιείται η επωνυμία μιας επιχειρήσεως και ως σήμα για αγαθά και υπηρεσίες υπό την έννοια της πρώτης περιόδου του άρθρου 16, παράγραφος 1, της Συμφωνίας ΔΠΠΤΕ;

β) Αν η απάντηση στο ερώτημα 2α) είναι καταφατική:

υπό ποιες προϋποθέσεις μπορεί να θεωρηθεί μια εμπορική επωνυμία ως σήμα για αγαθά και υπηρεσίες υπό την έννοια της πρώτης περιόδου του άρθρου 16, παράγραφος 1, της Συμφωνίας ΔΠΠΕ;

3) Αν η απάντηση στο ερώτημα 2α) είναι καταφατική:

α) Πώς πρέπει να ερμηνευθεί η αναφορά σε προϋφιστάμενα δικαιώματα που διαλαμβάνεται στην τρίτη περίοδο του άρθρου 16, παράγραφος 1, της Συμφωνίας ΔΠΠΕ; Μπορεί το δικαίωμα επί της εμπορικής επωνυμίας να θεωρηθεί προϋφιστάμενο δικαίωμα υπό την έννοια της τρίτης περιόδου του άρθρου 16, παράγραφος 1, της Συμφωνίας ΔΠΠΕ;

β) Αν η απάντηση στο ερώτημα 3α) είναι καταφατική, πώς πρέπει να ερμηνευθεί η προαναφερθείσα αναφορά σε προϋφιστάμενα δικαιώματα, περί της οποίας γίνεται λόγος στην τρίτη περίοδο του άρθρου 16, παράγραφος 1, της Συμφωνίας ΔΠΠΕ, στην περίπτωση μιας εμπορικής επωνυμίας που δεν είναι καταχωρισμένη ή καθιερωμένη εντός του κράτους στο οποίο έχει καταχωριστεί εμπορικό σήμα του οποίου ζητείται η προστασία έναντι της ανωτέρω εμπορικής επωνυμίας, ενόψει της υποχρέωσης που προβλέπει το άρθρο 8 της Συμβάσεως των Παρισίων να χορηγείται προστασία στις εμπορικές επωνυμίες ανεξάρτητα από το αν έχουν καταχωριστεί και ενόψει του γεγονότος ότι το μόνιμο όργανο προσφυγών του Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου έχει θεωρήσει την αναφορά στο άρθρο 8 της Συμβάσεως των Παρισίων, περί της οποίας γίνεται λόγος στο άρθρο 2, παράγραφος 1, της Συμφωνίας ΔΠΠΕ, υπό την έννοια ότι τα μέλη του Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου είναι υποχρεωμένα βάσει της Συμφωνίας ΔΠΠΕ να προστατεύουν τις εμπορικές επωνυμίες σύμφωνα με το τελευταίο αυτό άρθρο; Σε μια τέτοια περίπτωση, κατά την εκτίμηση του αν μια εμπορική επωνυμία είναι προγενέστερη από

σήμα για τους σκοπούς εφαρμογής της τρίτης περιόδου του άρθρου 16, παράγραφος 1, της Συμφωνίας ΔΠΠΤΕ, πρέπει να θεωρηθεί ως κρίσιμο στοιχείο:

- i) το αν η επωνυμία είναι γνωστή τουλάχιστον σε ορισμένο βαθμό στους ενδιαφερόμενους κύκλους εντός του κράτους στο οποίο έχει καταχωριστεί το σήμα και εντός του οποίου ζητείται σχετική προστασία πριν από τη χρονική στιγμή της υποβολής αιτήσεως προς καταχώριση του σήματος στο οικείο κράτος ή
- ii) το αν η επωνυμία εχρησιμοποιείτο στο εμπόριο εντός του κράτους στο οποίο έχει καταχωριστεί το σήμα και εντός του οποίου ζητείται προστασία πριν από τον χρόνο υποβολής αιτήσεως καταχώρισεως του σήματος εντός του κράτους αυτού ή
- iii) ποιος άλλος παράγοντας μπορεί να έχει σημασία σχετικά με το αν η επωνυμία πρέπει να θεωρηθεί προγενέστερη υπό την έννοια της τρίτης περιόδου του άρθρου 16, παράγραφος 1, της Συμφωνίας ΔΠΠΤΕ;»

## **Επί των προδικαστικών ερωτημάτων**

*Επί του παραδεκτού της αιτήσεως προς έκδοση προδικαστικής απόφασεως*

- <sup>40</sup> Κατά την Anheuser-Busch, η αίτηση εκδόσεως προδικαστικής απόφασεως είναι απαράδεκτη στο σύνολό της, διότι η υπόθεση της κύριας δίκης δεν εμπίπτει ούτε στο προσωπικό ούτε στο καθ' ύλην πεδίο εφαρμογής της Συμφωνίας ΔΠΠΤΕ. Επομένως, εν προκειμένω, το Δικαστήριο είναι αναρμόδιο να ερμηνεύσει τις σχετικές διατάξεις της συμφωνίας αυτής.

- 41 Από τη νομολογία προκύπτει ότι το Δικαστήριο είναι αρμόδιο να ερμηνεύσει διάταξη της Συμφωνίας ΔΠΙΤΕ για να ικανοποιήσει ανάγκες δικαστικών αρχών των κρατών μελών όταν αυτές καλούνται να εφαρμόσουν τους εθνικούς κανόνες τους προκειμένου να διατάξουν μέτρα για την προστασία δικαιωμάτων που απορρέουν από κοινοτική ρύθμιση επιίπτουσα στο πεδίο εφαρμογής της συμφωνίας αυτής (βλ. επ' αυτού την προαναφερθείσα απόφαση *Dioi* κ.λπ., σκέψεις 35 και 40, και την εκεί παρατιθέμενη νομολογία).
- 42 Εφόσον η Κοινότητα είναι συμβαλλόμενο μέρος της Συμφωνίας ΔΠΙΤΕ, το Δικαστήριο οφείλει να ερμηνεύει την περί σημάτων νομοθεσία της, στο μέτρο του δυνατού, σε συνάρτηση με το κείμενο και τους σκοπούς της συμφωνίας αυτής (βλ. όσον αφορά κατάσταση καλυπτόμενη ταυτόχρονα από τη Συμφωνία ΔΠΙΤΕ και την οδηγία 89/104, την απόφαση της 24ης Ιουνίου 2004, *C-49/02, Heidelberger Bauchemie*, Συλλογή 2004, σ. I-6129, σκέψη 20).
- 43 Επομένως, το Δικαστήριο είναι αρμόδιο να ερμηνεύσει το άρθρο 16, παράγραφος 1, της Συμφωνίας ΔΠΙΤΕ, διάταξη η οποία αποτελεί το αντικείμενο του δεύτερου και του τρίτου προδικαστικού ερωτήματος.
- 44 Το αν η Συμφωνία ΔΠΙΤΕ, ιδίως το άρθρο 16, ασκεί επιρροή στη λύση της διαφοράς της κύριας δίκης εξαρτάται από την ερμηνεία της διατάξεως αυτής, πράγμα το οποίο αποτελεί ακριβώς το αντικείμενο του δεύτερου και του τρίτου προδικαστικού ερωτήματος. Επομένως, το ζήτημα της δυνατότητας εφαρμογής *ratione temporis* της Συμφωνίας ΔΠΙΤΕ ταυτίζεται με τα δύο τελευταία προδικαστικά ερωτήματα και θα εξεταστεί στο πλαίσιο της απαντήσεως που πρέπει να δοθεί στα ερωτήματα αυτά.
- 45 Το ζήτημα της *ratione temporis* δυνατότητας εφαρμογής αποτελεί το αντικείμενο του πρώτου προδικαστικού ερωτήματος.

- 46 Υπό τις συνθήκες αυτές, η αίτηση εκδόσεως προδικαστικής αποφάσεως πρέπει να κηρυχθεί παραδεκτή.

*Επί του πρώτου ερωτήματος*

- 47 Με το πρώτο ερώτημά του το αιτούν δικαστήριο ερωτά στην ουσία αν η Συμφωνία ΔΠΠΤΕ εφαρμόζεται σε περίπτωση συγκρούσεως μεταξύ ενός σήματος και ενός σημείου το οποίο φέρεται ότι θίγει το σήμα αυτό, όταν η εν λόγω σύγκρουση έχει αρχίσει πριν από την ημερομηνία εφαρμογής της Συμφωνίας ΔΠΠΤΕ, συνεχίστηκε όμως και μετά την ημερομηνία αυτή.
- 48 Με τις σκέψεις 49 και 50 της προαναφερθείσας αποφάσεως Schieving-Nijstad κ.λπ., το Δικαστήριο έκρινε ότι, αν η προβαλλόμενη προσβολή σήματος άρχισε πριν από την ημερομηνία εφαρμογής της Συμφωνίας ΔΠΠΤΕ έναντι της Κοινότητας και των κρατών μελών —δηλαδή πριν από την 1η Ιανουαρίου 1996—, τούτο δεν σημαίνει οπωσδήποτε ότι οι σχετικές πράξεις «επιχειρήθηκαν» [«συντελέστηκαν»], υπό την έννοια του άρθρου 70, παράγραφος 1, της Συμφωνίας ΔΠΠΤΕ, πριν από την ημερομηνία αυτή. Το Δικαστήριο διευκρίνισε ότι, αν οι πράξεις που προσάπτονται στους τρίτους συνεχίστηκαν μέχρι την ημερομηνία που το αρμόδιο δικαστήριο εξέδωσε την απόφασή του —δηλαδή, στην υπόθεση που έδωσε λαβή για την απόφαση αυτή, μετά την ημερομηνία εφαρμογής της Συμφωνίας ΔΠΠΤΕ—, η ως άνω διάταξη της συμφωνίας αυτής ασκούσε επιρροή *ratione temporis* στη λύση της διαφοράς στην υπόθεση της κύριας δίκης.
- 49 Το αποτέλεσμα του άρθρου 70, παράγραφος 1, της Συμφωνίας ΔΠΠΤΕ είναι μόνον ότι η συμφωνία αυτή δεν επιβάλλει υποχρεώσεις όσον αφορά τις «πράξεις που [συντελέστηκαν]» πριν από την ημερομηνία εφαρμογής της, δεν αποκλείει όμως την ύπαρξη τέτοιων υποχρεώσεων για καταστάσεις οι οποίες συνεχίζονται μετά την ημερομηνία αυτή. Αντιθέτως, το άρθρο 70, παράγραφος 2, της εν λόγω συμφωνίας ορίζει ότι οι απορρέουσες από αυτήν υποχρεώσεις δημιουργούνται ιδίως σε σχέση με «το σύνολο των αγαθών [...] [που] καλύπτονται από την παρεχόμενη προστασία» κατά την ημερομηνία εφαρμογής της για κάποιο μέλος του Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου (στο εξής: ΠΟΕ), οπότε από την εν λόγω ημερομηνία κάθε τέτοιο μέλος υποχρεούται να συμμορφώνεται προς όλες τις

υποχρεώσεις που απορρέουν από τη Συμφωνία ΔΠΠΤΕ σε σχέση με τα υφιστάμενα αγαθά [βλ. επίσης επ' αυτού την έκθεση του οργάνου προσφυγών που έχει συσταθεί στο πλαίσιο του ΠΟΕ, η οποία δημοσιεύθηκε στις 18 Σεπτεμβρίου 2000, Καναδάς — Διάρκεια της προστασίας που χορηγεί ένα δίπλωμα ευρεσιτεχνίας (AB-2000-7), WT/DS170/AB/R, σημεία 69, 70 και 71].

- 50 Το άρθρο 70, παράγραφος 4, της Συμφωνίας ΔΠΠΤΕ καλύπτει εξάλλου τις πράξεις που αφορούν συγκεκριμένα αντικείμενα, σε σχέση με τα οποία υφίστανται προστατευόμενα δικαιώματα, οι οποίες θίγουν ένα δικαίωμα που υπάρχει βάσει νομοθεσίας συνάδουσας προς τη συμφωνία αυτή και οι οποίες συντελέστηκαν για πρώτη φορά πριν από την ημερομηνία αποδοχής της Συμφωνίας ΠΟΕ ή σε σχέση με τις οποίες πραγματοποιήθηκε κάποια σημαντική επένδυση πριν από την εν λόγω ημερομηνία. Σε μια τέτοια κατάσταση, η ως άνω διάταξη επιτρέπει να προβλέπονται από τα μέλη περιορισμοί όσον αφορά τα μέτρα αποκατάστασης που τίθενται στη διάθεση του δικαιούχου σχετικά με τη συνέχιση τέτοιου είδους πράξεων μετά την ημερομηνία εφαρμογής της συμφωνίας αυτής στο οικείο μέλος του ΠΟΕ.
- 51 Εν προκειμένω, από την απόφαση του αιτούντος δικαστηρίου προκύπτει ότι οι πράξεις που προσάπτονται στην Budvar στη Φινλανδία ασφαλώς άρχισαν πριν από την ημερομηνία εφαρμογής της Συμφωνίας ΔΠΠΤΕ, συνεχίστηκαν όμως και μετά την ημερομηνία αυτή. Εξάλλου, δεν αμφισβητείται ότι η διαδικασία σχετικά με τις προβαλλόμενες παραβάσεις αφορά σημεία τα οποία προστατεύονταν ως σήματα στη Φινλανδία κατά την ημερομηνία εφαρμογής της Συμφωνίας ΔΠΠΤΕ, δηλαδή, όσον αφορά το εν λόγω κράτος μέλος, την 1η Ιανουαρίου 1996, και ότι η διαδικασία αυτή κινήθηκε στις 11 Οκτωβρίου 1996, ήτοι μετά την ημερομηνία αυτή.
- 52 Από τις ανωτέρω σκέψεις προκύπτει ότι, κατ' εφαρμογήν των παραγράφων 1 και 2 του άρθρου 70 της Συμφωνίας ΔΠΠΤΕ, η συμφωνία αυτή έχει εφαρμογή σε μια τέτοια κατάσταση.
- 53 Κατά συνέπεια, στο πρώτο ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι η Συμφωνία ΔΠΠΤΕ εφαρμόζεται σε περίπτωση συγκρούσεως μεταξύ ενός σήματος και ενός σημείου που φέρεται ότι θίγει το σήμα αυτό, όταν η εν λόγω σύγκρουση άρχισε πριν από την ημερομηνία εφαρμογής της Συμφωνίας ΔΠΠΤΕ, συνεχίστηκε όμως και μετά την ημερομηνία αυτή.

*Επί του δευτέρου και του τρίτου ερωτήματος*

Προκαταρκτικές παρατηρήσεις

- 54 Το Δικαστήριο έχει κρίνει ότι, λαμβανομένων υπόψη της φύσεως και της οικονομίας τους, οι διατάξεις της Συμφωνίας ΔΠΠΤΕ δεν περιλαμβάνονται καταρχήν στους κανόνες με γνώμονα τους οποίους το Δικαστήριο ελέγχει τις πράξεις των κοινοτικών οργάνων δυνάμει του άρθρου 230, πρώτο εδάφιο, ΕΚ, αλλ' ούτε και μπορούν να δημιουργήσουν υπέρ των ιδιωτών δικαιώματα τα οποία αυτοί να μπορούν να επικαλούνται απευθείας ενώπιον των δικαστηρίων βάσει του κοινοτικού δικαίου (βλ. επ' αυτού την προαναφερθείσα απόφαση *Dior* κ.λπ., σκέψεις 42 έως 45).
- 55 Εντούτοις, από τη νομολογία του Δικαστηρίου προκύπτει ότι, δυνάμει του κοινοτικού δικαίου, τα εθνικά δικαστήρια, όταν καλούνται να εφαρμόσουν τους εθνικούς τους κανόνες προκειμένου να διατάξουν μέτρα προστασίας δικαιωμάτων που εμπίπτουν σε τομέα εφαρμογής της Συμφωνίας ΔΠΠΤΕ, στον οποίο η Κοινότητα έχει ήδη θεσπίσει σχετική νομοθεσία, όπως συμβαίνει στην περίπτωση του σήματος, πρέπει να ενεργούν στο μέτρο του δυνατού με βάση το κείμενο και τον σκοπό των σχετικών διατάξεων της Συμφωνίας ΔΠΠΤΕ (βλ. επ' αυτού την προαναφερθείσα απόφαση *Dior* κ.λπ., σκέψεις 42 έως 47).
- 56 Εξάλλου, πρέπει να υπομνησθεί ότι, κατά την ανωτέρω νομολογία, οι αρμόδιες αρχές που καλούνται να εφαρμόσουν και να ερμηνεύσουν το σχετικό εθνικό δίκαιο οφείλουν να το πράττουν, στο μέτρο του δυνατού, με βάση το κείμενο και τον σκοπό της οδηγίας 89/104, ώστε να επιτυγχάνεται το αποτέλεσμα που επιδιώκεται με αυτήν και να τηρείται έτσι το άρθρο 249, τρίτο εδάφιο, ΕΚ (βλ., μεταξύ άλλων, την απόφαση της 12ης Φεβρουαρίου 2004, C-218/01, *Henkel*, Συλλογή 2004, σ. I-1725, σκέψη 60, και την εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

57 Κατά συνέπεια, εν προκειμένω, οι σχετικές διατάξεις του εθνικού δικαίου περί σημάτων πρέπει να εφαρμόζονται και να ερμηνεύονται, στο μέτρο του δυνατού, λαμβανομένων υπόψη του γράμματος και του σκοπού των σχετικών διατάξεων τόσο της οδηγίας 89/104 όσο και της Συμφωνίας ΔΠΠΤΕ.

#### Επί του δευτέρου ερωτήματος

58 Με το δεύτερο ερώτημά του το αιτούν δικαστήριο ερωτά στην ουσία αν και, ενδεχομένως, υπό ποιες προϋποθέσεις μια εμπορική επωνυμία μπορεί να συνιστά σημείο υπό την έννοια του άρθρου 16, παράγραφος 1, πρώτη περίοδος, της Συμφωνίας ΔΠΠΤΕ, οπότε, δυνάμει της διατάξεως αυτής, ο δικαιούχος ενός σήματος έχει το αποκλειστικό δικαίωμα να εμποδίζει τη χρήση του από τρίτο ενεργώντας χωρίς τη συγκατάθεσή του.

59 Πρώτον, όσον αφορά την οδηγία 89/104, από τη νομολογία του Δικαστηρίου περί της εννοίας της χρησιμοποίησης από τρίτον, κατά το άρθρο 5, παράγραφος 1, αυτής, προκύπτει ότι το αποκλειστικό δικαίωμα που απορρέει από ένα σήμα παρέχεται για να μπορεί ο δικαιούχος του σήματος να προστατεύει τα ειδικά του συμφέροντα ως δικαιούχου, δηλαδή να διασφαλίζει ότι το σήμα αυτό μπορεί να επιτελέσει τις λειτουργίες του, και ότι, επομένως, η άσκηση του εν λόγω δικαιώματος πρέπει να επιφυλάσσεται για τις περιπτώσεις στις οποίες η χρήση του σημείου από τρίτον προσβάλλει ή μπορεί να προσβάλλει τις λειτουργίες του σήματος και ιδίως την ουσιώδη λειτουργία του, που είναι να εγγυάται στους καταναλωτές την προέλευση του προϊόντος (βλ. την απόφαση της 12ης Νοεμβρίου 2002, C-206/01, Arsenal Football Club, Συλλογή 2002, σ. I-10273, σκέψεις 51 και 54).

60 Τούτο συμβαίνει ειδικότερα αν η προσαπτόμενη στον τρίτο χρήση του σημείου είναι ικανή να πιστοποιήσει την ύπαρξη ενός ουσιαστικού δεσμού, στο πλαίσιο των εμπορικών συναλλαγών, μεταξύ των προϊόντων του τρίτου και της επιχειρήσεως από την οποία προέρχονται τα προϊόντα αυτά. Συναφώς, πρέπει να εξακριβωθεί αν είναι δυνατόν να ερμηνεύουν το χρησιμοποιούμενο από τον τρίτο σημείο οι ενδιαφερόμενοι καταναλωτές, περιλαμβανομένων εκείνων στους οποίους παρουν-



σιάζονται προς πώληση τα προϊόντα αφού αυτά εγκατέλειψαν το κατάστημα ή το σημείο πωλήσεως του τρίτου, ως σημείο που δηλώνει άμεσα ή έμμεσα την επιχείρηση προελεύσεως των προϊόντων του τρίτου (βλ. επ' αυτού την προαναφερθείσα απόφαση Arsenal Football Club, σκέψεις 56 και 57).

- 61 Εναπόκειται στο αιτούν δικαστήριο να προβεί στην εξακρίβωση αυτή σε συνάρτηση με τις συγκεκριμένες περιστάσεις της προσαπτόμενης στον τρίτο χρησιμοποίησης του σημείου στην υπόθεση της κύριας δίκης, δηλαδή, εν προκειμένω, σε σχέση με την ετικέτα των προϊόντων την οποία χρησιμοποιεί η Budvar στη Φινλανδία.
- 62 Εναπόκειται επίσης στο εθνικό δικαστήριο να επιβεβαιώσει αν υφίσταται εν προκειμένω χρήση η οποία πραγματοποιείται «στις συναλλαγές» και η οποία γίνεται «για προϊόντα» υπό την έννοια του άρθρου 5, παράγραφος 1, της οδηγίας 89/104 (βλ. ιδίως την προαναφερθείσα απόφαση Arsenal Football Club, σκέψεις 40 και 41).
- 63 Αν πληρούνται οι προϋποθέσεις αυτές, από τη νομολογία του Δικαστηρίου προκύπτει ότι, σε περίπτωση ταυτότητας μεταξύ του σημείου και του σήματος καθώς και των προϊόντων ή υπηρεσιών, η προστασία που παρέχει το άρθρο 5, παράγραφος 1, στοιχείο α', της οδηγίας 89/104 είναι απόλυτη, ενώ, στην περίπτωση του εν λόγω άρθρου 5, παράγραφος 1, στοιχείο β', η προστασία του δικαιούχου απαιτεί επιπλέον την ύπαρξη κινδύνου συγχύσεως, όσον αφορά το κοινό, λόγω της ταυτότητας ή της ομοιότητας μεταξύ των σημείων και των σημάτων και των προσδιοριζομένων προϊόντων ή υπηρεσιών (βλ. επ' αυτού τις αποφάσεις της 9ης Ιανουαρίου 2003, C-292/00, Davidoff, Συλλογή 2003, σ. I-389, σκέψη 28, και της 20ής Μαρτίου 2003, C-291/00, LTJ Diffusion, Συλλογή 2003, σ. I-2799, σκέψεις 48 και 49).
- 64 Εντούτοις, αν από την εξέταση στην οποία πρέπει να προβεί το αιτούν δικαστήριο, περί της οποίας γίνεται λόγος στη σκέψη 60 της παρούσας αποφάσεως, προκύπτει ότι η χρήση του επίμαχου σημείου στην υπόθεση της κύριας δίκης πραγματοποιείται για σκοπούς ξένους προς τη διάκριση των σχετικών προϊόντων —ιδίως αν αυτό χρησιμοποιείται ως εμπορική ή εταιρική επωνυμία—, βάσει του άρθρου 5, παράγραφος 5, της οδηγίας 89/104 θα πρέπει να ληφθεί υπόψη η έννομη τάξη του εμπλεκόμενου κράτους μέλους προκειμένου να καθοριστεί η έκταση και,

ενδεχομένως, το περιεχόμενο της προστασίας που παρέχεται στους δικαιούχους σημάτων οι οποίοι ισχυρίζονται ότι υφίστανται ζημία από τη χρήση του σημείου αυτού ως εμπορικής ή εταιρικής επωνυμίας (βλ. την απόφαση της 21ης Νοεμβρίου 2002, C-23/01, Robelco, Συλλογή 2002, σ. I-10913, σκέψεις 31 και 34).

- 65 Δεύτερον, όσον αφορά τη Συμφωνία ΔΠΙΤΕ, πρέπει να υπομνησθεί ότι ο κύριος σκοπός της συμφωνίας αυτής είναι η σε παγκόσμια κλίμακα ενίσχυση και εναρμόνιση της προστασίας των δικαιωμάτων επί των προϊόντων της διανοίας (βλ. την προαναφερθείσα απόφαση Schieving-Nijstad κ.λπ., σκέψη 36, και την εκεί παρατιθέμενη νομολογία).
- 66 Κατά το προοίμιό της, η Συμφωνία ΔΠΙΤΕ σκοπεύει «να περιορίσ[ει] τα φαινόμενα που συνεπάγονται στρεβλώσεις και εμπόδια για το διεθνές εμπόριο», «λαμβάνοντας υπόψη την ανάγκη να προωθηθεί η αποτελεσματική και επαρκής προστασία των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας», αλλά και διασφαλιζόμενου του ότι «τα μέτρα και οι διαδικασίες για την επιβολή [του σεβασμού] των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας δεν καταλήγουν να αποτελούν από μόνα τους φραγμούς για το νόμιμο εμπόριο».
- 67 Το άρθρο 16 της Συμφωνίας ΔΠΙΤΕ παρέχει στον δικαιούχο καταχωρισμένου σήματος ένα διεθνώς συμπεφωνημένο ελάχιστο επίπεδο αποκλειστικών δικαιωμάτων, τα οποία όλα τα μέλη του ΠΟΕ οφείλουν να εξασφαλίζουν με την εθνική τους νομοθεσία. Τα εν λόγω αποκλειστικά δικαιώματα προστατεύουν τον δικαιούχο από τις προσβολές που θα μπορούσαν να προέλθουν σε βάρος καταχωρισμένου σήματος εκ μέρους τρίτου μη διαθέτοντος την απαιτούμενη έγκριση [βλ. επίσης επ' αυτού την έκθεση του οργάνου προσφυγών που έχει συσταθεί στο πλαίσιο του ΠΟΕ, η οποία δημοσιεύθηκε στις 2 Ιανουαρίου 2002, Ηνωμένες Πολιτείες — άρθρο 211 του γενικού νόμου του 1998 περί χορηγήσεως πιστώσεων (AB-2001-7), WT/DS/176/AB/R, σημείο 186].
- 68 Το άρθρο 15 της Συμφωνίας ΔΠΙΤΕ ορίζει μεταξύ άλλων ότι κάθε σήμα ή κάθε συνδυασμός σημάτων, που παρέχει τη δυνατότητα να διακρίνονται τα αγαθά ή οι υπηρεσίες μιας επιχειρήσεως από τα αγαθά ή τις υπηρεσίες των άλλων επιχειρήσεων, είναι δυνατό να αποτελέσει εμπορικό σήμα.

- 69 Έτσι, όπως και το άρθρο 2 της οδηγίας 89/104, η εν λόγω διάταξη της Συμφωνίας ΔΠΙΤΕ καθιερώνει την εγγύηση της προελεύσεως, που αποτελεί την ουσιώδη λειτουργία του σήματος (βλ., όσον αφορά την οδηγία αυτή, ιδίως την προαναφερθείσα απόφαση Arsenal Football Club, σκέψη 49).
- 70 Από τα στοιχεία αυτά προκύπτει ότι η ερμηνεία, στο μέτρο του δυνατού, των εφαρμοστέων διατάξεων του εθνικού δικαίου περί σημάτων, λαμβανομένων υπόψη του κειμένου και του σκοπού των σχετικών διατάξεων του κοινοτικού δικαίου, εν προκειμένω της οδηγίας 89/104, δεν τίθεται υπό αμφισβήτηση με βάση ερμηνεία στηριζόμενη στο κείμενο και τον σκοπό των σχετικών διατάξεων της Συμφωνίας ΔΠΙΤΕ (βλ. τη σκέψη 57 της παρούσας αποφάσεως).
- 71 Επομένως, οι σχετικές διατάξεις του εθνικού δικαίου περί σημάτων πρέπει να εφαρμόζονται και να ερμηνεύονται υπό την έννοια ότι η άσκηση του παρεχόμενου στον δικαιούχο του σήματος αποκλειστικού δικαιώματος να εμποδίζει τη χρησιμοποίηση του σημείου το οποίο αποτελεί το σήμα αυτό ή ενός άλλου παραπλήσιου προς αυτό σημείου πρέπει να επιφυλάσσεται για τις περιπτώσεις στις οποίες η χρησιμοποίηση του σημείου από τρίτον θίγει ή μπορεί να θίξει τις λειτουργίες του σήματος, ιδίως την ουσιαστική του λειτουργία η οποία είναι να εγγυάται στους καταναλωτές την προέλευση του οικείου προϊόντος.
- 72 Εξάλλου, την ερμηνεία αυτή επιρρωννύει ο γενικός σκοπός της Συμφωνίας ΔΠΙΤΕ, που υπενθυμίζεται στη σκέψη 66 της παρούσας αποφάσεως, ο οποίος συνεπάγεται ότι πρέπει να εξασφαλίζεται μια ισορροπία μεταξύ του σκοπού του περιορισμού των στρεβλώσεων και των εμποδίων για το διεθνές εμπόριο και εκείνου της προώθησής της αποτελεσματικής και επαρκούς προστασίας των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας, οπότε τα ίδια τα μέτρα και οι ίδιες οι διαδικασίες για την επιβολή του σεβασμού των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας να μην καταλήγουν να αποτελούν φραγμούς για το νόμιμο εμπόριο (βλ. επ' αυτού την προαναφερθείσα απόφαση Schieving-Nijstad κ.λπ., σκέψη 38). Η διάκριση αυτή είναι πρόσφορη λαμβανομένου υπόψη και του ιδιαίτερου σκοπού του άρθρου 16 της Συμφωνίας ΔΠΙΤΕ, που υπενθυμίζεται στη σκέψη 67 της παρούσας αποφάσεως, ο οποίος είναι να εξασφαλίσει ένα διεθνώς συμπεφωνημένο ελάχιστο επίπεδο αποκλειστικών δικαιωμάτων.

- 73 Επιπλέον, οι προβλεπόμενες στο άρθρο 16 της Συμφωνίας ΔΠΠΤΕ προϋποθέσεις, σύμφωνα με τις οποίες, στις ισχύουσες ως αυθεντικές αποδόσεις της συμφωνίας αυτής στη γαλλική, την αγγλική και την ισπανική γλώσσα, η σχετική χρησιμοποίηση πρέπει να γίνεται «στο πλαίσιο εμπορικής δραστηριότητας» («au cours d'opérations commerciales», «in the course of trade», «en el curso de operaciones comerciales») και «για [προϊόντα]» («pour des produits», «for goods», «para bienes»), αντιστοιχούν προς εκείνες που θέτει το άρθρο 5, παράγραφος 1, της οδηγίας 89/104, κατά το οποίο η χρησιμοποίηση πρέπει να γίνεται «στις συναλλαγές» (στο γαλλικό, το αγγλικό και το ισπανικό κείμενο, αντιστοίχως, «dans la vie des affaires», «in the course of trade» και «en el tráfico económico») και «για προϊόντα» (στις ως άνω αποδόσεις, αντιστοίχως, «pour des produits», «in relation to goods» και «para productos»).
- 74 Πρέπει να προστεθεί ότι, αν από την εξέταση στην οποία πρέπει να προβεί το αιτούν δικαστήριο προκύψει ότι, εν προκειμένω, ο δικαιούχος του σήματος μπορεί να επικαλεστεί τα αποκλειστικά δικαιώματά του βάσει του άρθρου 16, παράγραφος 1, της Συμφωνίας ΔΠΠΤΕ προκειμένου να εμποδίσει την προσαπτόμενη στον τρίτο χρήση, η ως άνω συμφωνία περιλαμβάνει μια άλλη διάταξη η οποία μπορεί να ασκήσει επιρροή στη λύση της διαφοράς της κύριας δίκης.
- 75 Συναφώς, πρέπει να υπομνησθεί ότι στο Δικαστήριο απόκειται να παράσχει στο εθνικό δικαστήριο όλα τα στοιχεία ερμηνείας του κοινοτικού δικαίου που μπορεί να του είναι χρήσιμα για την εκδίκαση της υποθέσεως της οποίας έχει επιληφθεί, ασχέτως αν έγινε σχετική μνεία κατά τη διατύπωση των ερωτημάτων του (βλ. την απόφαση της 7ης Σεπτεμβρίου 2004, C-456/02, Trojani, Συλλογή 2004, σ. I-7573, σκέψη 38, και την εκεί παρατιθέμενη νομολογία).
- 76 Στο πλαίσιο της παρούσας υποθέσεως πρέπει να εξετασθούν ειδικότερα οι ενδεχόμενες συνέπειες του άρθρου 17 της Συμφωνίας ΔΠΠΤΕ, που επιτρέπει στα μέλη του ΠΟΕ να προβλέπουν περιορισμένης εκτάσεως εξαιρέσεις στα δικαιώματα που απορρέουν από ένα εμπορικό σήμα, για παράδειγμα όσον αφορά τη νόμιμη χρήση περιγραφικών όρων, υπό την προϋπόθεση ότι κατά την εισαγωγή των εξαιρέσεων αυτών λαμβάνονται υπόψη τα νόμιμα συμφέροντα του δικαιούχου του σήματος και των τρίτων. Η εν λόγω εξαίρεση ενδέχεται να καλύπτει την εκ μέρους τρίτου καλόπιστη χρησιμοποίηση του σημείου, ιδίως όταν πρόκειται για ένδειξη του ονόματος ή της διευθύνσεώς του.

- 77 Όμως, όσον αφορά την Κοινότητα, μια τέτοια εξαίρεση προβλέπεται στο άρθρο 6, παράγραφος 1, στοιχείο α', της οδηγίας 89/104, το οποίο στην ουσία επιτρέπει στον τρίτο να χρησιμοποιεί το σημείο προκειμένου να παραθέτει το όνομά του ή τη διεύθυνσή του, εφόσον η χρήση αυτή γίνεται σύμφωνα με τα χρηστά συναλλακτικά ήθη που ισχύουν στη βιομηχανία ή το εμπόριο.
- 78 Ασφαλώς, το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ενώσεως και η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων έχουν προβεί σε κοινή ανακοίνωση, που καταγράφηκε στα πρακτικά του Συμβουλίου κατά την έκδοση της οδηγίας 89/104, κατά την οποία η διάταξη αυτή δεν καλύπτει παρά μόνον το όνομα των φυσικών προσώπων.
- 79 Εντούτοις, η ερμηνεία που δίδεται με μια τέτοια δήλωση δεν μπορεί να λαμβάνεται υπόψη όταν το περιεχόμενό της ουδόλως περιλαμβάνεται στο κείμενο της σχετικής διατάξεως και, επομένως, στερείται νομικού περιεχομένου. Εξάλλου, το Συμβούλιο και η Επιτροπή ρητώς αναγνώρισαν τον περιορισμό αυτό στο προοίμιο της δηλώσεώς τους, κατά το οποίο, «δεδομένου ότι οι δηλώσεις του Συμβουλίου και της Επιτροπής των οποίων το κείμενο περιλαμβάνεται κατωτέρω δεν αποτελούν μέρος του νομοθετικού κειμένου, αυτές δεν προδικάζουν την ερμηνεία του εκ μέρους του Δικαστηρίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων» (βλ. την προαναφερθείσα απόφαση Heidelberg Bauchemie, σκέψη 17, και την εκεί παρατιθέμενη νομολογία).
- 80 Πάντως, ο σημαντικός περιορισμός στην έννοια του «ονόματος», όπως αυτός απορρέει από τη δήλωση περί της οποίας γίνεται λόγος στη σκέψη 78 της παρούσας αποφάσεως, ουδόλως περιλαμβάνεται στο κείμενο του άρθρου 6, παράγραφος 1, στοιχείο α', της οδηγίας 89/104. Επομένως, η δήλωση αυτή στερείται νομικού περιεχομένου.
- 81 Καταρχήν, ένας τρίτος μπορεί να επικαλεστεί την εξαίρεση που προβλέπει το άρθρο 6, παράγραφος 1, στοιχείο α', της οδηγίας 89/104, προκειμένου να έχει τη δυνατότητα να χρησιμοποιεί σημείο ταυτόσημο ή παρόμοιο προς σήμα προς δήλωση της εμπορικής επωνυμίας του, μολοντί πρόκειται για μια χρησιμοποίηση

υπαγόμενη στο άρθρο 5, παράγραφος 1, της οδηγίας αυτής, την οποία ο δικαιούχος του σήματος θα μπορούσε καταρχήν να απαγορεύσει δυνάμει των αποκλειστικών δικαιωμάτων που του παρέχει η ως άνω διάταξη.

82 Επιπλέον, η χρησιμοποίηση αυτή πρέπει να είναι σύμφωνη με τα χρηστά συναλλακτικά ήθη που ισχύουν στη βιομηχανία και το εμπόριο, πράγμα το οποίο αποτελεί το μόνο κριτήριο εκτιμήσεως το οποίο παραθέτει το άρθρο 6, παράγραφος 1, της οδηγίας 89/104. Η προϋπόθεση της συμφωνίας με τα «χρηστά συναλλακτικά ήθη» αποτελεί, κατ' ουσίαν, έκφραση της υποχρέωσης θεμιτών ενεργειών έναντι των εννόμων συμφερόντων του δικαιούχου του σήματος (βλ. την απόφαση της 7ης Ιανουαρίου 2004, C-100/02, Gerolsteiner Brunnen, Συλλογή 2004, σ. I-691, σκέψη 24, και την εκεί παρατιθέμενη νομολογία). Πρόκειται επομένως, ουσιαστικά, για την ίδια προϋπόθεση με εκείνη την οποία θέτει το άρθρο 17 της Συμφωνίας ΔΠΙΤΕ.

83 Συναφώς, πρέπει να σημειωθεί ότι η τήρηση της εν λόγω προϋποθέσεως της συμφωνίας με τα χρηστά ήθη πρέπει να εκτιμάται λαμβανομένου υπόψη, αφενός, του βαθμού στον οποίο το ενδιαφερόμενο κοινό ή, τουλάχιστον, σημαντικό μέρος του κοινού αυτού αντιλαμβάνεται τη χρησιμοποίηση της εμπορικής επωνυμίας του τρίτου ως ένδειξη της υπάρξεως δεσμού μεταξύ των προϊόντων του τρίτου και του δικαιούχου του σήματος ή προσώπου που δικαιούται να χρησιμοποιεί το σήμα και, αφετέρου, του κατά πόσον ο τρίτος θα έπρεπε να γνωρίζει την κατάσταση αυτή. Αποτελεί επίσης παράγοντα που πρέπει να ληφθεί υπόψη κατά την εκτίμηση αυτή το γεγονός ότι πρόκειται για σήμα που είναι αρκετά γνωστό στο κράτος μέλος της σχετικής καταχωρίσεως, εντός του οποίου ζητείται η προστασία του, από το οποίο σήμα ο τρίτος μπορεί να αντλήσει όφελος για τη διάθεση στο εμπόριο των δικών του προϊόντων.

84 Εναπόκειται στο αιτούν δικαστήριο να προβεί σε συνολική εκτίμηση όλων των κρίσιμων περιστάσεων, μεταξύ των οποίων περιλαμβάνεται και η ετικέτα της φιάλης, προκειμένου να εκτιμηθεί, ειδικότερα, αν ο παραγωγός του ποτού που φέρει την εμπορική επωνυμία μπορεί να θεωρηθεί ότι προβαίνει σε αθέμιτο ανταγωνισμό έναντι του δικαιούχου του σήματος (βλ. επ' αυτού την προαναφερθείσα απόφαση Gerolsteiner, σκέψεις 25 και 26).

85 Υπό τις συνθήκες αυτές στο δεύτερο ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι:

- μια εμπορική επωνυμία μπορεί να αποτελεί σημείο υπό την έννοια του άρθρου 16, παράγραφος 1, πρώτη περίοδος, της Συμφωνίας ΔΠΙΤΕ. Η διάταξη αυτή αποσκοπεί στο να παράσχει στον δικαιούχο ενός σήματος το αποκλειστικό δικαίωμα να εμποδίζει την εκ μέρους τρίτου χρησιμοποίηση του σήματος αν η χρησιμοποίηση αυτή θίγει ή μπορεί να θίξει τις λειτουργίες του σήματος, ιδίως την ουσιώδη λειτουργία του που είναι να εγγυάται στους καταναλωτές την προέλευση του προϊόντος·
- οι εξαιρέσεις που προβλέπει το άρθρο 17 της Συμφωνίας ΔΠΙΤΕ αποσκοπούν ιδίως στο να παράσχουν τη δυνατότητα στον τρίτο να χρησιμοποιεί σημείο ταυτόσημο ή παρόμοιο προς σήμα προκειμένου να δηλώσει την εμπορική επωνυμία του ή τη διεύθυνσή του, υπό την προϋπόθεση όμως ότι η χρησιμοποίηση αυτή είναι σύμφωνη προς τα χρηστά συναλλακτικά ήθη που ισχύουν στη βιομηχανία και το εμπόριο.

Επί του τρίτου ερωτήματος

- 86 Με το τρίτο ερώτημά του το αιτούν δικαστήριο ερωτά κατ' ουσίαν αν και, ενδεχομένως, υπό ποιες προϋποθέσεις μπορεί να θεωρηθεί ως προϋφιστάμενο δικαίωμα υπό την έννοια του άρθρου 16, παράγραφος 1, τρίτη περίοδος, της Συμφωνίας ΔΠΙΤΕ μια εμπορική επωνυμία η οποία δεν έχει καταχωριστεί ούτε καθιερωθεί εντός του κράτους μέλους καταχωρίσεως του σήματος, όπου ζητείται η προστασία του έναντι της εν λόγω εμπορικής επωνυμίας, λαμβανομένης ιδίως υπόψη της υποχρέωσης προστασίας της εμπορικής επωνυμίας που υπέχει το κράτος μέλος από το άρθρο 8 της Συμβάσεως των Παρισίων και το άρθρο 2, παράγραφος 1, της Συμφωνίας ΔΠΙΤΕ.

- 87 Αν από την εξέταση στην οποία πρέπει να προβεί το αιτούν δικαστήριο, σύμφωνα με τις αρχές που εκτίθενται στη σκέψη 60 της παρούσας αποφάσεως σε απάντηση στο δεύτερο ερώτημα, προκύψει ότι η ως άνω χρησιμοποίηση της εμπορικής επωνυμίας εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 16, παράγραφος 1, πρώτη περίοδος, της Συμφωνίας ΔΠΠΕ, ο δικαιούχος σήματος έχει το αποκλειστικό δικαίωμα να εμποδίσει μια τέτοια χρησιμοποίηση, με την επιφύλαξη των διατάξεων του άρθρου 17 της Συμφωνίας αυτής.
- 88 Το άρθρο 16, παράγραφος 1, τρίτη περίοδος, της Συμφωνίας ΔΠΠΕ ορίζει, ωστόσο, ότι το ως άνω αποκλειστικό δικαίωμα δεν θίγει «άλλα προϋφιστάμενα δικαιώματα».
- 89 Η διάταξη αυτή έχει την έννοια ότι αν ο δικαιούχος εμπορικής επωνυμίας έχει ένα υπαγόμενο στο πεδίο εφαρμογής της Συμφωνίας ΔΠΠΕ δικαίωμα που γεννήθηκε πριν από εκείνο του σήματος με το οποίο φέρεται ότι βρίσκεται σε σύγκρουση και που του επιτρέπει να χρησιμοποιεί ένα σημείο ταυτόσημο ή παρόμοιο προς το εν λόγω σήμα, η χρησιμοποίηση αυτή δεν μπορεί να απαγορευτεί δυνάμει του αποκλειστικού δικαιώματος που παρέχει το σήμα στον δικαιούχο του σύμφωνα με το άρθρο 16, παράγραφος 1, πρώτη περίοδος, της ως άνω συμφωνίας.
- 90 Υπό την έννοια αυτή, για να μπορεί να έχει εφαρμογή η προαναφερθείσα διάταξη, πρέπει καταρχάς ο τρίτος να μπορεί να επικαλεστεί δικαίωμα υπαγόμενο στο καθ' ύλην πεδίο εφαρμογής της Συμφωνίας ΔΠΠΕ.
- 91 Συναφώς, πρέπει να υπομνησθεί ότι η εμπορική επωνυμία αποτελεί δικαίωμα που καλύπτεται από την έκφραση «πνευματική ιδιοκτησία» του άρθρου 1, παράγραφος 2, της Συμφωνίας ΔΠΠΕ. Επιπλέον, από το άρθρο 2, παράγραφος 1, της συμφωνίας αυτής προκύπτει ότι η προστασία των εμπορικών επωνυμιών, την οποία ειδικά επιτάσσει το άρθρο 8 της Συμβάσεως των Παρισίων, περιλαμβάνεται ρητά στην ως άνω συμφωνία. Επομένως, η προστασία των εμπορικών επωνυμιών αποτελεί υποχρέωση επιβαλλόμενη στα μέλη του ΠΟΕ δυνάμει της Συμφωνίας ΔΠΠΕ



(βλ. επίσης την προαναφερθείσα έκθεση του οργάνου προσφυγών που έχει συσταθεί στο πλαίσιο του ΠΟΕ, Ηνωμένες Πολιτείες — άρθρο 211 του γενικού νόμου του 1998 περί χορηγήσεως πιστώσεων, σημεία 326 έως 341).

92 Επομένως, η επίμαχη εμπορική επωνυμία, δεδομένου ότι αποτελεί υφιστάμενο αγαθό υπό την έννοια του άρθρου 70, παράγραφος 2, της Συμφωνίας ΔΠΠΤΕ, όπως εκτέθηκε στη σκέψη 49 της παρούσας αποφάσεως, πρέπει να προστατεύεται από τη Συμφωνία ΔΠΠΤΕ.

93 Κατά συνέπεια, η εμπορική επωνυμία αποτελεί δικαίωμα που εμπίπτει στο καθ' ύλην πεδίο εφαρμογής της Συμφωνίας ΔΠΠΤΕ, οπότε πληρούται η πρώτη προϋπόθεση την οποία θέτει το άρθρο 16, παράγραφος 1, τρίτη περίοδος, της Συμφωνίας ΔΠΠΤΕ.

94 Στη συνέχεια, πρέπει να πρόκειται για δικαίωμα που υφίσταται. Η έκφραση «που υφίσταται» σημαίνει ότι το οικείο δικαίωμα πρέπει να εμπίπτει στο *ratione temporis* πεδίο εφαρμογής της Συμφωνίας ΔΠΠΤΕ και να εξακολουθεί να προστατεύεται τη στιγμή κατά την οποία το επικαλείται ο δικαιούχος του προκειμένου να αντιταχθεί στις αξιώσεις του δικαιούχου του σήματος με το οποίο προβάλλεται ότι έρχεται σε σύγκρουση.

95 Επομένως, εν προκειμένω έχει σημασία να εξακριβωθεί αν η επίμαχη εμπορική επωνυμία, η οποία αναμφισβήτητα ούτε έχει καταχωριστεί ούτε έχει καθιερωθεί με τη χρήση στο κράτος μέλος καταχωρίσεως του σήματος εντός του οποίου ζητείται η προστασία του έναντι της εν λόγω εμπορικής επωνυμίας, πληροί τις προϋποθέσεις οι οποίες παρατίθενται στην προηγούμενη σκέψη της παρούσας αποφάσεως.

- 96 Συναφώς, από το άρθρο 8 της Συμβάσεως των Παρισίων, που αποτελεί διάταξη της οποίας η τήρηση επιβάλλεται δυνάμει της Συμφωνίας ΔΠΠΤΕ, όπως υπενθυμίστηκε στη σκέψη 91 της παρούσας αποφάσεως, προκύπτει ότι η προστασία της εμπορικής επωνυμίας πρέπει να εξασφαλίζεται, χωρίς να μπορεί να εξαρτάται η προστασία αυτή από οποιαδήποτε προϋπόθεση καταχωρίσεως.
- 97 Όσον αφορά ενδεχόμενες προϋποθέσεις σχετικές με την υποχρέωση να έχει χρησιμοποιηθεί ή να είναι γνωστή, τουλάχιστον σε κάποιο βαθμό, η επωνυμία, από τις οποίες, κατά το αιτούν δικαστήριο, εξαρτάται η ύπαρξη της επωνυμίας αυτής δυνάμει του φινλανδικού δικαίου, πρέπει να σημειωθεί ότι, καταρχήν, ούτε το άρθρο 16, παράγραφος 1, της Συμφωνίας ΔΠΠΤΕ ούτε το άρθρο 8 της Συμβάσεως των Παρισίων αποτελούν εμπόδιο για την επιβολή τέτοιων προϋποθέσεων.
- 98 Τέλος, η έννοια του προϋφιστάμενου δικαιώματος κατά το άρθρο 16, παράγραφος 1, τρίτη περίοδος, της Συμφωνίας ΔΠΠΤΕ σημαίνει ότι το έρεισμα του σχετικού δικαιώματος πρέπει να προηγείται χρονικά της κτήσεως του σήματος με το οποίο προβάλλεται ότι το δικαίωμα αυτό έρχεται σε σύγκρουση. Όπως υπογράμμισε ο γενικός εισαγγελέας στο σημείο 95 των προτάσεών του, πρόκειται για την έκφραση της αρχής της υπεροχής του προγενέστερου τίτλου αποκλειστικότητας, που αποτελεί ένα από τα θεμέλια του δικαίου των σημάτων και, γενικότερα, όλου του δικαίου της βιομηχανικής ιδιοκτησίας.
- 99 Συναφώς, πρέπει να προστεθεί ότι η αρχή αυτή της χρονικής προτεραιότητας υφίσταται και στην οδηγία 89/104, ειδικότερα στα άρθρα 4, παράγραφος 2, και 6, παράγραφος 2.
- 100 Βάσει των ανωτέρω σκέψεων, στο τρίτο ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι μια εμπορική επωνυμία που ούτε έχει καταχωριστεί ούτε έχει καθιερωθεί με τη χρήση εντός του κράτους μέλους στο οποίο έχει καταχωριστεί ένα σήμα του οποίου ζητείται η προστασία έναντι της ανωτέρω εμπορικής επωνυμίας μπορεί να θεωρηθεί ως προϋφιστάμενο δικαίωμα υπό την έννοια του άρθρου 16, παράγραφος 1, τρίτη περίοδος, της Συμφωνίας ΔΠΠΤΕ αν ο δικαιούχος της εμπορικής επωνυμίας έχει ένα εμπύκτον στο καθ' ύλην και στο *ratione temporis* πεδίο εφαρμογής της Συμφωνίας

ΔΠΙΤΕ δικαίωμα που γεννήθηκε πριν από το δικαίωμα επί του σήματος με το οποίο το δικαίωμα αυτό προβάλλεται ότι έρχεται σε σύγκρουση και που του παρέχει τη δυνατότητα να χρησιμοποιεί ένα σημείο ταυτόσημο ή παρόμοιο προς το ως άνω σήμα.

### Επί των δικαστικών εξόδων

- <sup>101</sup> Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν η Φινλανδική Κυβέρνηση και η Επιτροπή, που υπέβαλαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, δεν αποδίδονται. Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπίπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (τμήμα μείζονος συνθέσεως) αποφαινεται:

- 1) Η Συμφωνία για τα δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας στον τομέα του εμπορίου (Συμφωνία ΔΠΙΤΕ), η οποία περιλαμβάνεται στο παράρτημα 1 Γ της Συμφωνίας για την ίδρυση του Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου, που εγκρίθηκε εξ ονόματος της Κοινότητας, καθόσον αφορά τα θέματα που εμπίπτουν στις αρμοδιότητές της, με την απόφαση 94/800/ΕΚ του Συμβουλίου, της 22ας Δεκεμβρίου 1994, εφαρμόζεται σε περίπτωση συγκρούσεως μεταξύ ενός σήματος και ενός σημείου που φέρεται ότι θίγει το σήμα αυτό, όταν η εν λόγω σύγκρουση άρχισε πριν από την ημερομηνία εφαρμογής της Συμφωνίας ΔΠΙΤΕ, συνεχίστηκε όμως και μετά την ημερομηνία αυτή.

- 2) Μια εμπορική επωνυμία μπορεί να αποτελεί σημείο υπό την έννοια του άρθρου 16, παράγραφος 1, πρώτη περίοδος, της Συμφωνίας για τα δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας στον τομέα του εμπορίου (Συμφωνία ΔΠΙΤΕ). Η διάταξη αυτή αποσκοπεί στο να παράσχει στον δικαιούχο ενός σήματος το αποκλειστικό δικαίωμα να εμποδίζει την εκ μέρους τρίτου χρησιμοποίηση του σήματος αν η χρησιμοποίηση αυτή θίγει ή μπορεί να θίξει τις λειτουργίες του σήματος, ιδίως την ουσιώδη λειτουργία του που είναι να εγγυάται στους καταναλωτές την προέλευση του προϊόντος.

Οι εξαιρέσεις που προβλέπει το άρθρο 17 της Συμφωνίας για τα δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας στον τομέα του εμπορίου (Συμφωνία ΔΠΙΤΕ) αποσκοπούν ιδίως στο να παράσχουν τη δυνατότητα στον τρίτο να χρησιμοποιεί σημείο ταυτόσημο ή παρόμοιο προς σήμα προκειμένου να δηλώσει την εμπορική επωνυμία του ή τη διεύθυνσή του, υπό την προϋπόθεση όμως ότι η χρησιμοποίηση αυτή είναι σύμφωνη προς τα χρηστά συναλλακτικά ήθη που ισχύουν στη βιομηχανία και το εμπόριο.

- 3) Μια εμπορική επωνυμία που ούτε έχει καταχωριστεί ούτε έχει καθιερωθεί με τη χρήση εντός του κράτους μέλους στο οποίο έχει καταχωριστεί ένα σήμα του οποίου ζητείται η προστασία έναντι της ανωτέρω εμπορικής επωνυμίας μπορεί να θεωρηθεί ως προϋφιστάμενο δικαίωμα υπό την έννοια του άρθρου 16, παράγραφος 1, τρίτη περίοδος, της Συμφωνίας για τα δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας στον τομέα του εμπορίου (Συμφωνία ΔΠΙΤΕ) αν ο δικαιούχος της εμπορικής επωνυμίας έχει ένα εμπύπτον στο καθ' ύλην και στο *ratione temporis* πεδίο εφαρμογής της εν λόγω συμφωνίας δικαίωμα που γεννήθηκε πριν από το δικαίωμα επί του σήματος με το οποίο το δικαίωμα αυτό προβάλλεται ότι έρχεται σε σύγκρουση και που του παρέχει τη δυνατότητα να χρησιμοποιεί ένα σημείο ταυτόσημο ή παρόμοιο προς το ως άνω σήμα.

(υπογραφές)